

Petovarjevi itd. Štefan se je poročil v Celju, njegov rod pa so oplajali znani priimki Žuža in Serneč.

Med vojno je dal pomemben pečat Središču zadnji veleposestnik Franc Kočever, soustanovitelj središkega Sokola in njegov dolgoletni starosta. Tako kot njegov ded in oče je tudi on rad pomagal središkemu trgu, še posebej revnim ljudem. Danes je Kočeverjevega rodu v Središču le za peščico, trden rod je tudi v sosednjem Obrežu.

Literatura:

- Dr. Ivan Geršak, Ormoški spomini, 1902.
- Fr. Kovačič, Trg Središče, 1910.
- Božidar Flegerič, Dr. Štefan Kočever-rodoljub in slovenski pisatelj.
- Mag. Brane Goropevšek, Narodna čitalnica v Celju 1862-1927.

Franc Krnjak

KATASTRSKA OBČINA VODRANCI

Večina katastrskih občin obsega le tista zemljišča, ki spadajo pod eno vas ali naselje. Tu in tam pa se še najdejo primeri, da sta dve vasi v eni katastrski občini, povrh pa sta še ti dve vasi vsaka v svoji krajevni skupnosti, kakor tudi župniji. Ena izmed takšnih je tudi KO Vodrance, kogovske krajevnost skupnost in iste župnije, v katero spada vas Godeninci, ki je v krajevni skupnosti Središče in tudi v središki župniji.

Uvod

Z osamosvojitvijo Slovenije in menjavo političnega sistema so nastala tudi nova stanja pri političnih ureditvah novo nastalih občin, tam kjer so se pač velike ali večje občine razbile. Z novo ureditvijo države pa je bilo treba zamenjati ali dopolniti vrsto zakonov, uredb itd., ki niso ustrezali sodobni družbeno-politični ureditvi. Največ vroče krvi je nastajalo tam, kjer so določene teritorialne enote spadale pod eno politično občino, ekonomsko ali drugo upravo s takšno enoto pa je imela sosednja politična lokalna uprava. V mislih imam ustanovitev novoustanovljenih lovskih družin, ki so se organizirale po teritorialnem principu. Z novim Zakonom o divjadi in lovstvu pa so se tudi spremenile lovne površine, Zakon nalaga zanje minimalno površino lovišča-teritorija, s katerim gospodarijo.

- Svet med Muro in Dravo, 1968. Urednik prof. Viktor Vrtnjak.
- Ivan Najžer, Trg Središče - zgodovinski podatki za čas od 1910 do zaključka 2. svetovne vojne. Hrani ZAP Ptuj.
- Ormož skozi stoletja, V. 2005, Ustanova J. Klemenčiča - avtor F. Krnjak.
- Fran Rakuša, Domožnanstvo ormoškega okraja, 1886

Viri:

- Status animarum, župnija sv. Duha na Grabah, Središče.
- Župnijska kronika sv. Duha na Grabah, Središče.
- PAM Maribor
- Škofijski arhiv Maribor.
- Zgodovinski arhiv Ptuj.
- Anton Jurjaševič st., Središče.
- Ivan Petovar, Strežetina-Ivanjkovci.

Zgodovinska dejstva:

"Katastrska občina je temeljna teritorialna enota za vodenje zemljiškega katastra. Praviloma obsega površine, ki pripadajo lastnikom ene vasi!" (Veliki splošni leksikon DZS).

In kako je prišlo do tega, da spada pod KO Vodrance vas Godeninci?

Če pogledamo dvesto in nekaj let nazaj, ugotovimo, da je vas Vodrance spadala pod središko župnijo¹. Z ustanovitvijo samostojne podružnice ali kuracije sv. Bolfenka na Kogu pa so leta 1788 Vodrance iz središke župnije izločili in jih pripojili k novonastali župniji, vendar s pogojem, da se središki župnik v Vodrancih ne odpoveduje nabirke (Fr. Kovačič, Trg Središče, str. 111). Ob nastanku katastra 1849. leta in posledično s tem nastanka katastrskih občin priključijo vas Godenince k Vodrancem, saj so bili Godeninci manjši po obsegu kot tudi po prebivalstvu. Takšen primer se še najde kje v današnji občini Ormož.

¹ Jakobov sin Luka Sekelj, ormoški graščak, je 1515. leta povečal cerkev Sv. Duha na Grabah, kmalu za tem pa je ustanovil neodvisno župnijo, ki je obsegala Središče, Grabe, Obrež, Šalovce, Godenince in Vodrance (Adrijance). Vir: M. Slekovec – Kapela ŽMB v Središču, str. 18.

Godeninci so zelo stara vas. Prvič je omenjena 1441. leta in je vedno spadala pod središko župnijo. Tudi Fran Rakuša v svojem zapisu *"Domoznanstvo ormoškega okraja"* navaja, da so Godeninci spadali pod občino (katastrsko) Vodranci, župnija pa je bila Središče. Še en zanimiv podatek: Fr. Kovačič poroča v *"Središki kroniki"* (str. 210), da je v letu 1851 vas Vodranci spadala pod središki šolski okoliš zaradi oddaljenosti od sv. Bolfenka.

Parzell-Nr.	Bezeichnung der Parzelle (Nebenanmer. Kulturart)	Jahr der Besitznahme	Jahr der Versteigerung	Anmerkung
172a	Acker	171		
173a	Acker	171	194	AG Gödnitz
174a	Acker	171	194	AG Gödnitz
175a	Acker	171		AG Gödnitz
176a	Acker	171		AG Gödnitz

Iz zemljiške knjige iz leta 1944, kjer so označene parcele, ki spadajo pod Godenince (Iz ZK v Ormožu)

V letu 1937 pa izda Sresko načelstvo odlok (*odlok No. 11951/4-37*) o razmejitvi med občinama Kog in Središče ob Dravi (*Sl. List, št. 531, kos 83. ex 1937*). Nova meja se določi na tem kraju z obhodom meje, z dne 16. decembra 1937. leta. V nadaljevanju je podroben opis meje, ki se nanaša na parc. številke, mejnike, jarke, potok, lastnike hiš, ceste, itd., skratka, opis je temeljit, tako da se ga lahko še danes uporabi. V to razmejitev je prišla večina parcel, katerih lastniki so bili prebivalci Godenincev. Tako so zaokrožili in določili mejo med župnijama in občinama. Proti temu odloku ni bilo možne pritožbe in je bil poslan v vednost zaradi upoštevanja: občini Kog in Središče, kot tudi župnijskima uradoma sv. Bolfenk na Kogu in Središče ob Dravi. Ta meja je še danes pravno veljavna meja med KS Središče in KS Kog in nima s KO (katastrsko občino) Vodranci nobene zveze, zato se je ne more prejudicirati. V enakih okvirjih, z malenkostnimi popravki, ki niso vredni omembe, upoštevajo mejo tudi lovci Lovskih družin Kog in Središče.

Verjetno je na podlagi tega odloka iz leta 1937 nemška oblast leta 1944 nameravala zemljiško - knjižno uresničiti razmejitev na dve KO - Vodranci in Godeninci. To je razumljivo, saj je ena katastrska občina pokrivala dve politični občini. V katastru so izločili vse parcelne številke, ki spadajo pod Godenince in so jih označili z žigom *"KG Gödnitz"* (*Katastralgemeinde Gödnitz - glej kataster*). Kaj več ni uspela narediti zaradi bližajočega poraza. Po vojni nova oblast geodetsko in knjižno zadeve ni izpeljala

do konca, tako da je ponovno ostalo vse pod KO Vodranci. Za primer naj navedem, da je bilo storjeno enako pri KO Runeč iz katerega izvzamejo KO Žvab, vendar je nova oblast knjižno in geodetsko prenesla, tako da sta sedaj dve KO - Žvab in Runeč. Prav takšen je primer pri KO Zasavci, z razliko, da je to KO ustanovila Geodetska uprava, ki je nekaj ozemlja vzela KO Vitan in KO Šalovci.

Za konec pa naj zapišem, da sta v letu 1956 spadali vasi Vodranci in vas Vitan pod središko občino, ki je čez dve leti neslavno propadla². V časopisu je tudi zemljevid takratne središke občine. (*Ptujski tednik, 20 julij 1956.*) Vsa dejstva, ki so zgoraj opisana, govorijo v prid enovitosti in nedeljivosti sedanjih površin KS Središče in njene lovske družine. Vsakršno drugačno tolmačenje in izsiljevanje gotovih dejstev pa bi zagotovo imelo neljube posledice.

Povzetek

Nekdaj je vas Vodranci spadala pod središki šolski okoliš, kakor tudi v župnijo, dokler ni bila na Kogu ustanovljena samostojna župnijska podružnica. Z ustanovitvijo katastrskih občin po marčni revoluciji 1849. leta so tako Godeninci prišli pod to občino, ki se je pozneje pripojila k bolfenški župniji. Da to ni bilo dobro, so ugotovili mnogo let pozneje in tako je leta 1937 z odlokom sreskega načelstva prišlo do razmejitve med župnijama sv. Bolfenk na Kogu in župnijo sv. Duh Središče. Katastrska razmejitev pa je ostala po starem. Takšno stanje je moralo med nemško okupacijo motiti tudi nove oblastnike, zato so leta 1944 na katastru izločili vse tiste parcele, ki so bile pod Godeninci ter jih zemljiško knjižno označili. Po vojni nova oblast ni nadaljevala z razmejitvijo, tako da je še danes vas Godeninci v KO Vodranci.

Viri: Pri avtorju in so sproti citirani v tekstu.

² 1. septembra 1955. leta je pridobil ObLO Središče del ukinjenega ObLO Kog: vasi Vitan in Vodranci. Do ukinitve ObLO Središče v novembru 1958 se teritorij ObLO Središče ni spremenil. Središčani so svojo samoupravo trdovratno branili. Občina bi se morala že 1957 priključiti ObLO Ormož, vendar so Središčani poslali v Ljubljano tričlansko komisijo, kjer so dosegli, da je ObLO Središče obstajal še leto dni. (Vir: ObLO Središče ob Dravi, 1952-1958, hrani ZAP Ptuj).

Ob popisu prebivalstva leta 1931 pa je vas Godeninci spadala v takratno občino Kog, prav tako kot gornji del Šalovcev (Zgornji Šalovci) v občino Hum. Godeninci in del Šalovcev (Zgornji) pa sta od samega nastanka središke župnije spadali v to. Danes so Šalovci enovita vas brez pridevnika Zgornji in Dolnji. (vir: Krajevni leksikon Dravske banovine, Ljubljana 1937, str. 503, 510).